

ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קיבוץ
שלישית האור

שנת
ראשון

היכל
שמוני

מאמר יהי הי' אלקינו עמנו - תר"צ

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

וצוקללה"ה נבג"ם זי"ע
שניאורסאהן
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מגוכתי"ק



על ידי מערכת

”אוצר החסידים”

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.
שנת המשת אלפים שבע מאות ששים ושלוש לבריאה
שבעים וחמש שנה לגאולת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע
מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

הו"ח ר' שמואל פסח ב"ר יעקב דוד ע"ה
נפטר ביום ג' תשרי - צום גדלי' ה'תשנ"ה
וזוגתו האשה החשובה מרת פריידל חדוה
ב"ר זאב וואלף ע"ה
נפטרה ביום ד' אדר שני ה'תשנ"ה

פיס

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י התנ"ם ובת"ם

הרה"ת ר' שניאור זלמן הלוי וזוגתו מרת אסתר שיינדל
ומשפחתם שיחיו שגלוב

כתובתינו באינטרנט: <http://www.moshiach.net/blind>

פתח דבר

לקראת ל"ג בעומר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור - בפעם הראשונה - את המאמר ד"ה "יהי ה' אלקינו עמנו - תר"צ", אשר לכ"ק אדמו"ר (מהור"צ) נ"ע, שאמרו ביום ההילולא, כ"ד טבת, בבאלטימאר*.

מערכת "אוצר החסידים"

פסח שני, ה'תשס"ג

ברוקלין, נ.י.

שבעים וחמש שנה לגאולת כ"ק אדמו"ר (מהור"צ) נ"ע

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

יְזַהֵר תוכן ענין התשובה ואלקינו בשמים כל אשר חפץ הוי' עשה, דקאי על ב' בחי' העבודה רוחני' וגשמי', ואלקינו בשמים הוי'ע העבודה הרוחני' דמוח לב, וכל אשר חפץ ה' עשה היא העבודה בקיום מצות מעשיות, וכידוע דרש העשי' היא מבחי' חפץ ורצון הוי'. וזהו תשובה על מה שאומרים אי' אלקיהם שע"י מצות מעשיות, אנו משיבים ע"ז ואלקינו בשמים כל אשר חפץ ה' עשה, שנעשה הקירוב דאלקות בין ע"י עבודה רוחנית כמוה ולב ובין ע"י מצות מעשיות בשוה ממש. וזהו תכן הבקשה מה שאנחנו כל ישראל מבקשים יהי ה' אלקינו עמנו כאשר ה' עם אבותינו, דהנה קיום המצות מעשיות צ"ל בקבלת עומ"ש, שע"י עשיית המצות הן בבחי' חיות והרגש, אלא שההרגש אינו מהכוונה פרטית, אלא ממה שהוא עבד מלך ועושה רצונו שנצטוו לעשותו כו', וחיות והרגש זה צ"ל בעשיית המצוה. והנה באמת יש בכאו"א בחי' קבעומ"ש בהעלם, ומוכן זה מההיפך שאנו רואים שגם איש פשוט והמוני שלכאו' אין לו שום חיות והרגש כלל בעשיית המצות, וכמו שמניח תפילין ואינו נותן דעתו כלל ע"ז ומסיה דעת וכו', ומ"מ כשיאמר לו א' שלא יניח תפילין ח"ו יתפעל מאד בנפשו ויאמר ואיך אפשר הדבר שלא יניח תפילין ח"ו, זאת בלתי אפשרי כלל, וא"כ ממה שבהעדר העשי' אנו רואים בו הזוהר והתפעלות גדולה מזה מובן שגם בעשייתה יש בו איזה חיות והרגש, אלא שהוא בהעלם מאד. וע"ז אנו מבקשים יהי ה' אלקינו עמנו בקיום מצות מעשיות בבחי' קבעומ"ש בהעלם, אף שהוא נעלם מאד בלי חיות והרגש בגילוי, מ"מ יהי' הקירוב דאלקות כמו בקיום המצות דאבות (ועוד למעלה יותר) שהיו בתכלית היחוד והדביקות בנפשם, וזהו"ע זכות אבות לבנים ובני בנים עד סוף כל הדורות, כי מעשה אבות סימן לבנים, וכשם שהוא באבות העולם שע"י שקיים אאע"ה כל התורה עד שלא נתנה במס"נ בפועל, הרי פתח הצנור דמס"נ, ובא לנו בירושה למסור נפשינו על קדה"ש ית', וכן בקיום כל המצות מעשיות ומדות טובות שזהו בזכות אבות, מה שזיכו (וואָס האַבען קלאָר געמאַכט) האבות, היינו ע"י עבודתם ויגיעתם, וכן הוא בכאו"א מישראל בפרט, זכות אבותם מסייעתם, דהגם שהבנים ובני בנים בערך אבותיהם ואבות אבותיהם, ומ"מ הנה זכות אבותם מסייעתם. וזהו אל יעזבנו ואל יטשנו, דהגם דאין עבודתינו בתורה ותפלה וקיום המצות בחיות פנימי אינו בערך כלל, לגבי עבודתם של אבותינו, הנה ע"י העבודה וקיום מצות מעשיות במסנ"פ והתקשרות אל אבותינו, הנה אל יעזבנו ואל יטשנו, כי זכותם יעמוד לנו ולכל ישראל להסיר כל המניעות ועכובים על תורה ועבודה ולהיות השפעה מרובה בטוב הנראה והנגלה.

* לתוכן המאמר ראה ד"ה זה תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' א ואילך). תרפ"ה (סה"מ תרפ"ה ע' שח ואילך).

והנה סבת הדבר מה שהחוקרים ע"פ שכל אנושי, הגם שמודים דע"י העבודה דמוח ולב נעשה האדם המקיים את המצות קרוב לאלקות, ואלקות קרוב אליו, ומ"מ הרי הם חולקים על הקירוב לאלקות ע"י קיום מצות מעשיות בלבד. הענין הוא כי הנה אוה"ע אומרים רם על כל גוים הוי' על השמים כבודו, והיינו שאומרים שעל השמים הוא משגיה, אבל להשגיה על הארץ הוא השפלה וירידה לגבי' להשגיה על עלולים התחתונים, כ"א עזב ה' את הארץ בידי הכו"מ כו'. ושרש טעותם הוא כי הם חושבים אשר התהוות העולם הוא בדרך עו"ע, ובהשתל' עו"ע שייך לומר ערך, והיינו שייך קטן וגדול מעלה ומטה, וכמו בר שכל גדול שאינו יכול להשפיל א"ע בדברים קטני הערך כו', ולזאת מפני שהם חושבים שהתהוות העולם הוא בדרך עו"ע, לכן הם אומרים שהשמים הוא בערכו להשגיה עליו, אבל להשגיה על הארץ ה"ז השפלה וירידה קמ"י. אבל באמת אינו כן דכללות התהוות העולמות הוא בדרך בריאה יש מאין, כי בדרך השתל' עו"ע לא ה' אפשר להיות מציאות העולמות שה' רק בבחי' הרוחניות לבד, אבל להיות מציאות עולם ממש זהו בדרך בריאה יש מאין שהתהוות היא בבחי' אין ערוך, היינו שיהי' התהוות כזו שהמתהווה אינו בערך המהווה, וא"כ גם השמים אינו בערך לגבי' כלל, וההשגחה בשמים היא ג"כ השפלה לגבי', וכמ"ש היושבי בשמים ואי' בזהר יושב יו"ד, דהיינו שהמשכת בחי' היו"ד בשמים היא בבחי' ישיבה שהיא בחי' השפלה, וכשם שעל השמים הוא משגיה ע"י הם ג"כ מודים, כמו"כ הוא משגיה על הארץ כי שניהם שוים. וז"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, דלהיותו מגביהי לשבת שהוא מובדל מן השמים ומן הארץ דשניהם אין ערוך כלל, לזאת המשפילי לראות בשמים ובארץ בשוה. וזהו סבת טעותם מה שחולקים על הקירוב לאלקות ע"י מצות מעשיות, ומודים על הקירוב ע"י העבודה במוח ולב, להיות שהם אומרים על השמים כבודו, שזה מודים שהוא משגיה על השמים להיותו בבחי' רוחניות עדיין, ואומרים שהוא בערכו להשגיה שם, ולכן מודים ג"כ על הקירוב ע"י עבודה במוח ולב שהיא עבודה רוחניות והוא קרוב לאלקות, אבל על הקירוב ע"י מצות מעשיות הם חולקים, לפי שיטתם הכוזבת דעזב ה' את הארץ להשגיה על עלולים התחתונים נבראים גשמי' שהוא ירידה והשפלה לגבי', כמו"כ חולקים על זה שע"י מצות מעשיות יהי' קרוב לאלקות. אבל באמת טח עיניהם מראות דכשם שהארץ הוא השפלה לגבי', כמו"כ השמים הוא ג"כ השפלה לגבי' שאינו בערכו כלל, וכמ"ש והקדוש בשמים ובארץ שקדוש ומובדל משניהם בשוה, וכשם שעל השמים הוא משגיה, כמו"כ הוא משגיה על הארץ ג"כ, ולזאת כשם שע"י עבודה במוח ולב נעשה קרוב לאלקות, כמו"כ הוא ממש ע"י תומ"צ מעשיות שנעשה קרוב לאלקות ע"י מצות מעשיות בעשי' גשמי' ממש, כמו ע"י אמצעית העבודה היותר גבוה במוח ולב.

בט"ד, כ"ד טבת, הילולא דרבינו. באלטימאר

יהי ה' אלקינו עמנו כאשר ה' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו. והנה בקשה זו מבקשים כל ישראל בהשואה גמורה בין עני לעשיר בידיעת התורה. דזהו ההפרש בין תורה לתפלה, דבתורה הנה הגם שבגוף ועצם ענין חובת לימוד התורה הרי כל ישראל שוין, והלכה פסוקה דהכל חייבין בלימוד התורה, ונהגו בכל תפוצות ישראל לקבוע שעורי לימוד התורה ברבים בהלכה ואגדה, אשר כאו"א יוכל להבין ולידע, ומ"מ הרי יש בזה חלוקי מדרי' מארי ראזין דאורייתא מארי תורה. אבל בתפלה אין בזה חלוקי מדרי' כלל, ועל כל בי עשרה שכינתא שריא, ונקראת תפלת הרבים. וצ"ל תוכן בקשה זו דיהי ה' אלקינו עמנו כאשר ה' עם אבותינו, דמאין ימצא כח ויכולת זה באיש פרטי לבקש כי יהי ה' אלקינו כאשר ה' עם אבותינו, דהלא האבות הן הן המרכבה שגם בהיותם למטה מלובשים בגוף גשמי היו מרכבה לאלקות, וכמאמר רבינו ג"ע שכל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מעניני עוה"ז, ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון כל ימיהם, וכמו אברהם אבינו ע"ה דבהיותו למטה ה' מרכבה לבחי' חסד דאצי', ואיתא בפרד"ס בשם ס' הבהיר אמרה מדת החסד לפני הקב"ה רבש"ע מימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי, אלא אברהם עומד ומשמש במקומי, שבהיותו למטה החליף מדת החסד דאצי', ובאמת הנה זה עוד גבוה במדרי' מחסד דאצי', דחסד דאצי' הוא באצי', ואאע"ה ה' למטה מלובש בגוף ופעל ועשה פעולת החסד דאצי' והשפיע רוב טוב וחסד לכל, וכמבואר בספר ארחות צדיקים דאאע"ה ה' נדיב בממונו גופו ונפשו, דענין הנדיבות הוא להניח את עצמו בשביל זולתו, זיך אוועק לייגען צוליעב דעם אנדערען, ונדיבות אאע"ה ה' לבד ממונו להאכיל ולהשקות, ולבד בגופו להטריח בשביל זולתו, ה' נדיב בנפשו, שהגם שהי' משכיל נפלא בהשגות אלקות הניח א"ע ללמד לאחרים, שזהו גודל ענין דלימוד התורה ברבים גם לפני אנשים פשוטים, שהוא ענין גמ"ח בנפשו, והי' מרכבה לאלקות שפרסם אלקותו ית' בעולם, ועבודתו ה' במס"ג בפועל. וא"כ איך אפשר אשר כל אחד מישראל מבקש מהקב"ה כי יהי' ה' אלקינו עמנו כאשר ה' עם אבותינו. ומהו אומר אל יעזבנו ואל יטשנו. ועוצ"ל בכללות הענין דזכות אבות העולם בכלל ישראל, וזכות אבות בכל אחד מישראל בפרט.

והנה להבין זה ילקח"ת מאי דכתיב למה יאמרו הגוים אי' נא אלקיהם, ואלקינו בשמים כל אשר חפץ עשה, וצ"ל מהו תוכן התשובה ואלקינו בשמים, דהלא זהו מאמר אומות העולם, כמ"ש רם על כל גוים ה' על השמים כבודו, ואנחנו כל ישראל המכירים בהאמת אומרים היושבי בשמים המשפילי לראות בשמים ובארץ, וא"כ מהו התשובה כי אלקינו בשמים, ומהו כל אשר חפץ ה' עשה. אך הענין הוא דהנה הגוים אשר כל ידיעתם הוא ע"פ חקירת השכל אנושי, והגוי הוא היציה"ר

שבכאו"א מישראל, שואלים אי' אלקיהם שממשיכים ע"י קיום מצות מעשיות. דהנה בעבודה אלקית ישנם ב' עבודות, היינו קיום התורה ומצות בשני אופנים, הא' הוא דקיום המצות הוא ע"י הקדמת עבודת המוח והלב, והב' הוא רק בקבועו"מ בלבד, וע"ז הוא שאלתם לאמר דקיום המצות ע"י עבודת המוח ולב מודים שע"ז מזדכך האדם ומתקרב לאלקות וממשיך אלקות ע"ז, אבל ע"י קיום המצות מעשיות בלבד שואלים איך אפשר שהאדם יזדכך ע"ז וימשיך גילוי אלקות בעולם. וידוע דבזמן הגלות עיקר העבודה היא בקיום המצות מעשיות בפועל ממש בקבלת עול כללי, ופרטי דוקא, דעבודת המוח היא עבודה קשה ביותר ובאה ע"י יגיעה עצומה ביגיעת נפש וביגיעת בשר, דהלא גם ידיעת איזה דבר שכל בא ע"י יגיעה דוקא דמעצמו הרי אינם באים ההשכלות, כ"א ע"י יגיעה עצומה שיוקלט הענין בנפשו, בא' אים זא' זיך דאָס צונעמען, וכמו זריעת גרעין שצריכים שיוקלט ואז דוקא יכול להיות צמיחה טובה, ומכש"כ בשכל אלקי דהיגיעה בזה עוד יותר מכמו יגיעת השגת השכל שנתפס במוח האדם, ובפרט דשכל מסתיר על אלקות, ואמיתית הכלי לאלקות הוא אמונה, וכמאמר לית מחשבה תפיסא ב"י כלל, אבל נתפס איהו ברעותא דליבא, דמחשבה הוא שכל, ולית מח' תפיסא ב"י כלל, דשכל אינו תופס באלקות, אבל נתפס איהו ברעו"ד שהו"ע האמונה, אמנם אמונה זו באה בהשגה אלקות כמ"ש במ"א, וע"ז שבאה בהשגה ה"ה נקלט בפנימי. וכפ"י השל"ה ע"פ זה אלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו, דכאשר האמונה באלקות באה אח"כ בהשגה בחקירה אלקית דזהו זה אלי, דאלי הוא בחי' זה שהוא גילוי, אז ואנוהו, אני והוא, אבל כאשר היא נשאר באמונה בלבד, דאז הנה היא אלקי אבי מה שבא לנו בירושה מאבותינו אז וארוממנהו, דאלקות מרום ומנושא ממנו, וא"כ הנה בכדי שיהי' השגה באלקות הוא ע"י עבודה ויגיעה עצומה.

והנה עוד זאת דהנה בידיעת ההשגה הרי אין זה עיקר הדבר ותכליתו, אלא שזהו בכדי שיבא הבכץ המבוקש מהשכלה והבנה ההיא, וכמו בגליא שבתורה, הנה הגם דגוף ועצם לימוד התורה היא מצוה, מצות ידיעת התורה והיא מצוה הנוהגת בכל מקום ובכל זמן, ומ"מ הלא ארו"ל (ב"ק די"ז ע"א) גדול תלמוד תורה, שהתלמוד מביא לידי מעשה, הלא התכלית היא המעשה בפועל, ולכן נהגו בכל תפוצות ישראל בלימוד ההלכות ברבים למען לידע את המעשה אשר יעשו, הלכות השכמת הבוקר, ברכות השחר, תפילין ותפלה, שבת, איסור והיתר באכילה ושתי' בשמירת טהרת המשפחה וכו', אשר באמת הנה חלק גדול מאלו שאינם שומרים הנחת תפילין הוא לפי שאינם יודעים גדול הענין בהנחת תפילין ושמירת השבת, ולבאר ולהסביר אשר רוב התחלואים בבנים חולים או מוכי שגעון בא בסבת העדר שמירת טהרת המשפחה, ולזאת הנה רוב הלימוד צ"ל בההלכות הנוגעות למעשה בפו"מ, כי כל ענין הלימוד הוא בשביל המעשה. וכמו"כ הוא בלימוד פנימיות התורה דהעיקר הוא שיהי' הולדת המדות באהו"ר, דזהו ע"י מוח הדעת דוקא, ודוקא כאשר האלקות יקר בעיניו ויקרה

נפשו האלקית או הרי ההתבוננות נרגשת בו, ומתעורר באהו"ר כפי אופן וענין ההתבוננות, אם בדבר המעורר את האהבה או היראה. וכמו בגשמיות הרי הולדת המדות הוא ע"י התבוננות שמבין ומשיג שהדבר הוא טוב לפניו אז הנה מתעורר באהבה והמשכה אל הדבר ההוא, או כאשר מתבונן שהדבר ההוא הוא דבר המפחיד הוא מתירא ונסוג לאחור, ומ"מ אנו רואים דאינו שוה בכל אדם, דיש מי שמבין אשר הדבר ההוא טוב לפניו מתעורר באהבה והמשכה, וכן בדבר המפחיד בנסיגה לאחור, ויש אדם שגם כאשר מתבונן בטוב הדבר או ביראתו ומ"מ אינו מתפעל כ"כ, וזה תלוי לפי אופן יוקר נפשו אצלו, דמי שהוא יקר בעיני עצמו הנה כל מה שהוא מבין הנה הוא נרגש אצלו, עס דער הערט זיך בא' איהם, ולכן ה"ה מתפעל באהבה או ביראה, אבל כאשר אין נפשו יקרה בעיניו אז הגם שמבין שדבר זה טוב לפניו מ"מ אינו נרגש אצלו להתפעל מזה.

והדוגמא מזה יובן בעבודה דגם כאשר מתבונן ומבין היטב דבר ההשגה מ"מ אינו מתפעל עדיין בהתעוררות מדות אהו"ר עד אשר יורגש אצלו הענין היטב, פון השגה אַליין קען נאָך ניט ווערען קיין אהו"ר, ודוקא ע"י ההרגש (פון געפיהל) שנרגש אצלו טיב הענין אז ה"ה מתעורר באיזה מדה לפ"ע ואופן ההשגה אם באהבה או ביראה, והרגש זה, היינו שיהי' נרגש אצלו האור האלקי, הוא דוקא כאשר האלקות יקר אצלו ויקרה נפשו האלקית, דאז הרי נרגש אצלו ההשגה האלקית ונעשה הולדת המדות באהו"ר. וזהו דהולדת המדות הוא ע"י מוח הדעת שהו"ע ההתקשרות, וכמו שאנו רואים במוח שכשהאדם מקושר באיזה דבר אז נעשה אצלו רצון וחשק להדבר ההוא, דער צוטראַג איז גורם דעם רצון וחשק, ולזאת כאשר יקשר א"ע לאלקות, אז ער טראַגט זיך צו צו אלקות געטליכקייט ממילא נעשה אצלו רצון וחשק באלקות, ואז יורגש אצלו הענין האלקי שהבין בשכלו והשגתו ומתפעל באהו"ר, וזהו"ע הדעת שהו"ע ההתקשרות. אבל זה כבד מאד להגיע לזה, וצריך יגיעה רבה ועצומה, ולא כל אדם יכול להגיע לזה, ובפרט בומה"ג אשר נתמעטו המוחות והלבבות, דבזמן הבית ה"י עיקר העבודה במוח ולב, דכתיב שלש פעמים בשנה יראה כו' וכשם שבא ליראות כך בא לראות שראו אלקות במוחש, עומדים צפופים ומשתחווים רוחים, וכן ה"י ריבוי שפע לישראל בגשמי. אבל בזה"ג ההשפעה באה בצמצום ונתמעטו המוחות והלבבות, דלכן נק' הגלות בשם שינה שבעת השינה מסתלקים המוחין, והידיעה הוא רק במדמה בלבד, דבר והיפוכו. וכן הוא בעבודה דישנם הלומדים תורה ויודעים אופן קיום המצות בהידור ומ"מ אינם מקיימים בפועל כפי אופן ידיעתם, וכמו"כ ישנם העוסקים בהעבודה דתפלה דענינו בירור המדות, ואחר התפלה כשבאים בעיני עולם נשכח אצלו כל מה שהסכים והחליט בתפלתו, ומתנהג כפי רגילותו, שהוא כמו החולם חלום בדבר והיפוכו. אבל יתרון מעלה הרי יש בזה"ג שהו"ע המס"ג בקיום המצות מעשיות בפו"מ, וע"ז היא שאלתם אי' אלקיהם.